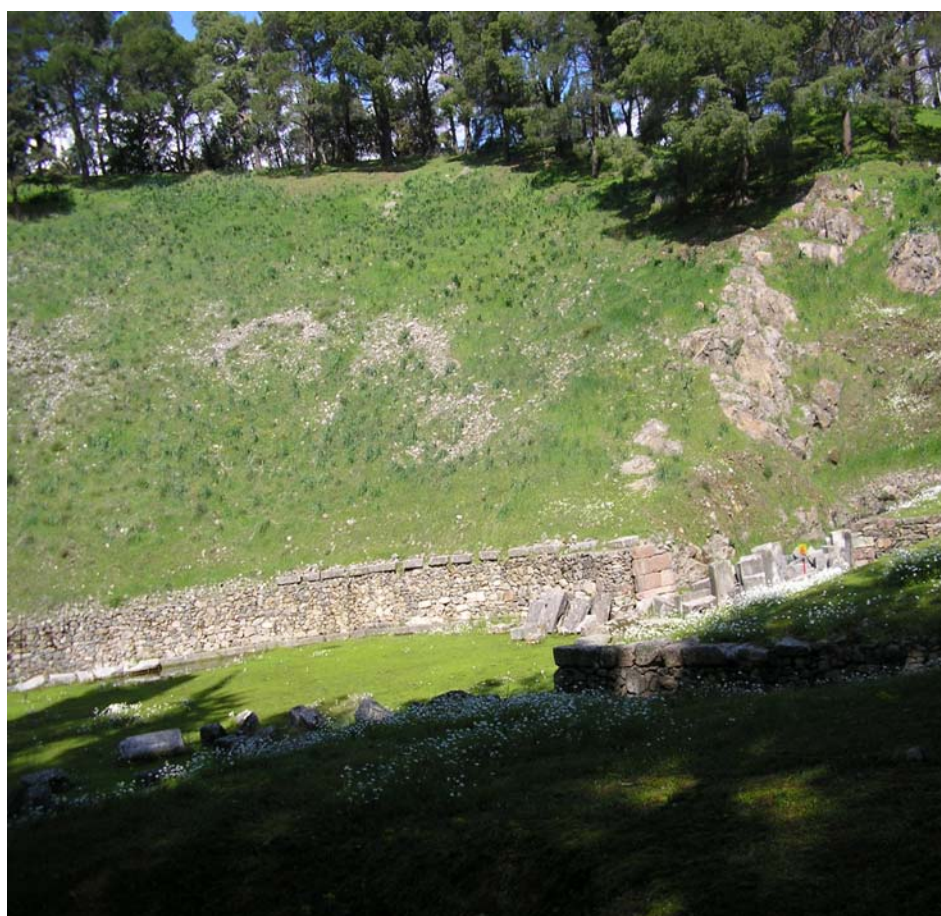

**ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
1ου ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ
«ΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ»
Τσαμπή Ευστρατία
Φιλιπποπούλου Δήμητρα**

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2008-2009

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το έντυπο αυτό αποτελεί προϊόν του προγράμματος πολιτιστικής εκπαίδευσης «Το αρχαίο θέατρο Μυτιλήνης» με το οποίο ασχολήθηκε το σχολικό έτος 2008-2009 μια ομάδα μαθητών της Α΄ τάξης του σχολείου μας με την εποπτεία των εκπαιδευτικών κ.Ευστρατίας Τσαμπή και κ.Δήμητρας Φιλιπποπούλου.

Αφορμή για την επιλογή του συγκεκριμένου θέματος αποτέλεσε το μάθημα της Αρχαίας Ιστορίας το οποίο διδάσκεται στην Α΄ τάξη. Η πρώτη επαφή των μαθητών με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό και ιδιαίτερα με τη δραματική ποίηση προκάλεσε το ενδιαφέρον τους να μάθουν περισσότερα για το αρχαίο θέατρο και ειδικότερα για το αρχαίο θέατρο της Μυτιλήνης.

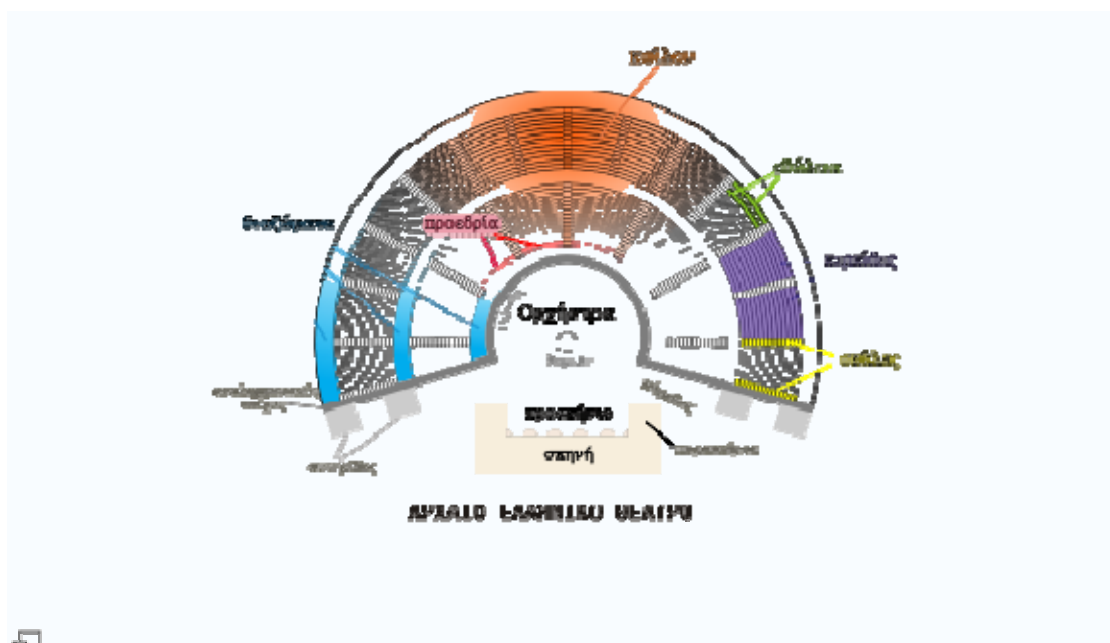
Στόχοι μας ήταν να γνωρίσουν οι μαθητές ένα πολύ σημαντικό μνημείο πολιτισμού του τόπου τους και να έρθουν σε επαφή με την έννοια του αρχαίου θεάτρου, να αντιληφθούν τη σημασία του ως παιδευτικού και ψυχαγωγικού μέσου. Στο πλαίσιο του προγράμματος μας δόθηκε η ευκαιρία να επισκεφθούμε και να ξεναγηθούμε στο χώρο του αρχαίου θεάτρου Μυτιλήνης.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Π.Ο.

Οι συναντήσεις της Π.Ο. γίνονταν Κυριακές στο χώρο του σχολείου με κατανομή των εργασιών και επεξεργασία του υλικού που είχαμε συγκεντρώσει. Πραγματοποιήσαμε μια εκπαιδευτική επίσκεψη στο αρχαίο θέατρο. Παρακολουθήσαμε ξενάγηση από τον κ. Παναγιώτη Παρασκευαΐδη, φιλόλογο – συγγραφέα, ενώ απόσπασμα από την «Αντιγόνη» του Ανούιγ απήγγειλε ο κ. Μιχάλης Αυγερινόπουλος.

Το **αρχαίο ελληνικό θέατρο**, θεσμός της αρχαιοελληνικής [πόλης-κράτους](#), αναπτύχθηκε στα τέλη της αρχαϊκής περιόδου και διαμορφώθηκε πλήρως κατά την κλασική περίοδο -κυρίως στην Αθήνα. Φέρει έναν έντονο θρησκευτικό και μυστηριακό χαρακτήρα κατά τη διαδικασία της γέννησής του, αλλά και έναν εξίσου έντονο κοινωνικό και πολιτικό χαρακτήρα κατά την περίοδο της ανάπτυξής του.

ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

Τα κύρια μέρη του αρχαίου ελληνικού θεάτρου ήταν η **σκηνή**, η **ορχήστρα** και το **κοίλον**, με τα ακόλουθα επιμέρους μέρη:

Η σκηνή: ορθογώνιο, μακρόστενο κτήριο, που προστέθηκε κατά τον 5ο αι. π.Χ. στην περιφέρεια της ορχήστρας απέναντι από το κοίλον. Στην αρχή ήταν ισόγεια και χρησιμοποιούταν μόνο ως αποδυτήρια, όπως τα σημερινά παρασκήνια και τα καμαρίνια.

Το **προσκήνιο:** μια στοά με κίονες μπροστά από τη σκηνή. Ανάμεσα στα διαστήματα των κίωνων βρίσκονταν θυρώματα και ζωγραφικοί πίνακες (τα σκηνικά). Τα θυρώματα του προσκηνίου απέδιδαν τρεις πύλες, από τις οποίες έβγαιναν οι υποκριτές. Το προσκήνιο ήταν αρχικά πτυσσόμενο, πιθανώς ξύλινο.

Τα **παρασκήνια:** τα δύο άκρα της σκηνής που προεξέχουν δίνοντάς της σχήμα Π στην κάτοψη.

Οι **πάροδοι:** οι διάδρομοι δεξιά και αριστερά από τη σκηνή που οδηγούν στην ορχήστρα. Συνήθως σκεπάζονταν με αψίδες.

Η ορχήστρα: Η ημικυκλική (ή κυκλική, π.χ. Επίδαυρος) πλατεία στο κέντρο του θεάτρου. Συνήθως πλακόστρωτη. Εκεί δρούσε ο χορός.

Η θυμέλη: ο βωμός του Διονύσου στο κέντρο της ορχήστρας.

Ο **εύριπος**: αγωγός αποροής των υδάτων στην περιφέρεια της ορχήστρας από το μέρος του κοίλου.

Το **κοίλον**: όλος ο αμφιθεατρικός χώρος (με τα εδώλια, τις σκάλες και τα διαζώματα) γύρω από την ορχήστρα όπου κάθονταν οι θεατές.

Οι **αναλημματικοί τοίχοι**: οι τοίχοι στήριξης του εδάφους στα άκρα του κοίλου.

Οι **αντηρίδες**: πυργοειδείς τοίχοι κάθετοι προς τους αναλημματικούς που χρησιμεύουν στην καλύτερη στήριξή τους.

Τα **διαζώματα**: οριζόντιοι διάδρομοι που χωρίζουν τις θέσεις των θεατών σε οριζόντιες ζώνες.

Οι **σκάλες**: κλιμακωτοί εγκάρσιοι διάδρομοι για την πρόσβαση των θεατών στις θέσεις τους.

Οι **κερκίδες** : ομάδες καθισμάτων σε σφηνοειδή τμήματα που δημιουργούνται από τον χωρισμό των ζωνών με τις σκάλες.

Τα **εδώλια**: τα καθίσματα, οι θέσεις των θεατών.

Η **προεδρία** : η πρώτη σειρά των καθισμάτων όπου κάθονταν οι επίσημοι.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

Ετυμολογικά προέρχεται από το ρήμα δράω-ω, επομένως σημαίνει το είδος της [ποίησης](#) που συνοδεύεται από αναπαράσταση των πράξεων που περιγράφει (σε αντιδιαστολή με το [έπος](#) και τη [λυρική ποίηση](#)). Το δράμα είναι δημιούργημα του ελληνικού πνεύματος. Γεννήθηκε και αναπτύχθηκε στην Αττική από τις γιορτές που γίνονταν προς τιμήν του θεού [Διονύσου](#), οι οποίες πρόσφεραν σ' αυτό πολλά δραματικά στοιχεία (τα δρώμενα). Ξεκίνησε από το αρχικό άσμα, το διθύραμβο, που τραγουδούσαν κατά τη λατρεία του θεού [Διονύσου](#) και το συνόδευαν με αυλό και ορχηστρικές ή μιμητικές κινήσεις. Το διθύραμβο, που αρχικά δεν είχε ρυθμό, τον κατέστησε τεχνικό ο ποιητής Αρίωνας ο Μηθυμναίος. Μετά την τελειοποίησή του από τον Λάσο τον Ερμιονέα, ο φιλόμουσος τύραννος των Αθηνών Πεισίστρατος τον εισήγαγε στις μεγαλόπρεπες εορτές που ο ίδιος καθιέρωσε, στα [Μεγάλα Διονύσια](#).

Τα είδη του δράματος είναι τρία:

- Η [κωμωδία](#)
- Η [τραγωδία](#)
- Το [σατυρικό δράμα](#)

Στην αρχαιότητα υπήρχαν επίσης δραματικοί αγώνες, στους οποίους λάμβαναν μέρος διάφοροι συγγραφείς. Ίσως οι σπουδαιότεροι τέτοιοι αγώνες να ήταν αυτοί που γίνονταν στα [Μεγάλα Διονύσια](#).

ΘΕΑΤΡΟ – ΘΡΗΣΚΕΙΑ - ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

Όλες οι [δραματικές](#) παραστάσεις διδάσκονταν κατά τη διάρκεια των γιορτασμών προς τιμήν του Διόνυσου. Ο Διόνυσος, ως θεός της γονιμότητας και της βλάστησης συνδέεται με το πάθος, την έκσταση των συμμετεχόντων στη λατρεία του, τη χαρά, τον τρόμο και κάλλιστα μπορεί να ενωθεί τόσο με την τραγωδία όσο και με την κωμωδία.

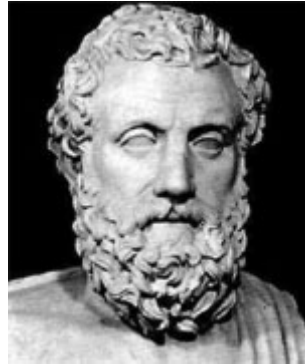
Σε γενικές γραμμές η τραγωδία διαθέτει άρρηκτους δεσμούς με τη [μυθολογική](#) παράδοση, καθώς οι [ποιητές](#) αντλούν το υλικό τους από το λατρευτικό υπόβαθρο της [ηρωολατρείας](#) και της λατρείας των θεών. Η παρουσία των θεών, άλλωστε, είναι καθοριστική στην ελληνική σκέψη και αποτελεί σημαντικό μέρος της ζωής της πόλης. Οι δραματικοί αγώνες διεξάγονται κατά τη διάρκεια θρησκευτικών

γιορτασμών στην πόλη. Είναι αφιερωμένοι στο θεό Διόνυσο, έστω και αν ο θεός δεν αποτελεί το θέμα για τα περισσότερα έργα. Το ίδιο το θεατρικό κτήριο βρίσκεται εντός του ιερού χώρου του θεού και ακολουθεί σε μεγάλο βαθμό το συμβολισμό του. Η *σκευή* (προσωπείο/κοστούμι) συνδέεται άμεσα με βαθύτερα στρώματα της διονυσιακής λατρείας. Εξάλλου, το προσωπείο ανθρώπου που χρησιμοποιεί το δράμα εντάσσει τον υποκριτή στην κατηγορία των ηρώων, αφού τον χωρίζει από τον χορό-πολίτες, που αρχικά μάλλον δε φορούσε μάσκες.

Στην [Αθήνα](#) γίνονταν συνολικά τέσσερις εορτές προς τιμήν του Διόνυσου, κατά τους χειμερινούς και τους εαρινούς μήνες. Στα *εν άστει Διονύσια*, που τελούνταν στην αρχή της [άνοιξης](#), κατά τον μήνα Ελαφβολιόνα (Μάρτιος-Απρίλιος), διεξάγονταν οι δραματικοί αγώνες, που η προετοιμασία τους διαρκούσε τουλάχιστον έξι μήνες. Στα [Μεγάλα Διονύσια](#), οι τρεις τραγικοί ποιητές που λάμβαναν μέρος αγωνίζονταν με τέσσερα δράματα, τρεις τραγωδίες (τριλογία) και ένα σατυρικό δράμα, ενώ στην κωμωδία αγωνίζονταν πέντε ποιητές, που παρουσίαζαν ένα μόνον έργο τους. Στα Λήνια, που δεν είχαν πανελλήνιο χαρακτήρα όπως τα Διονύσια, η τραγωδία είχε σαφώς υποδεέστερη θέση σε σχέση με την κωμωδία και έτσι έλειπε η συμμετοχή των μεγάλων τραγικών. Κατά τη διάρκεια του [πελοποννησιακού πολέμου](#) (431-404 π.Χ.) διδάσκονταν τρεις κωμωδίες, η καθεμία μετά την τετραλογία κάθε τραγικού ποιητή.

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ

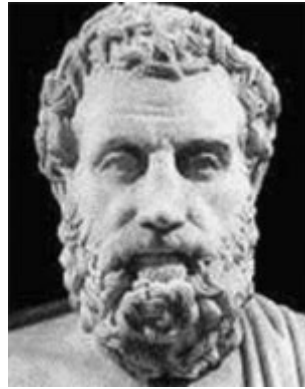
Αισχύλος

Αθηναίος πολίτης, γιος του Ευφορίωνα, γεννήθηκε στην Ελευσίνα, το 525πχ. Ο Αισχύλος καταγόταν από παλιά αριστοκρατική οικογένεια γαιοκτημόνων. Δεν ξέρουμε από πιο ακριβώς γένος ευπατριδών καταγόταν, όμως οι ευπατρίδες ρύθμιζαν τις τελετουργίες των μυστηρίων και σίγουρα ο Αισχύλος ήταν γνώστης των Ελευσινίων Μυστηρίων. Ο Αισχύλος είχε δύο αδερφούς που πολέμησαν μαζί του στους Περσικούς πολέμους. Ο Κυναίγειρος έμεινε γνωστός χάρη στον υπέροχο μύθο για την μάχη του Μαραθώνα, που τον θέλει να θυσιάζεται πάνω στο πάθος του να κρατήσει ένα περσικό πλοίο με τα δόντια, ενώ του έχουν κόψει και τα δύο χέρια. Ο άλλος αδερφός του ο Αμεινίας θεωρήθηκε ο γενναιότερος πολεμιστής στην ναυμαχία της Σαλαμίνας, γιατί εμβόλισε την περσική ναυαρχίδα και σκότωσε τον Πέρση ναύαρχο.

Ο Αισχύλος θεωρείται και δίκαια, ο πατέρας της τραγωδίας και για την μοναδικότητα της ποίησης του αλλά και για τις καινοτομίες που έφερε στην σκηνική παρουσίαση των έργων του. Είναι ο πρώτος που πρόσθεσε πολύπλοκα σκηνικά και σκηνικές μηχανές στο θέατρο και πρόσθεσε και δεύτερο ηθοποιό. Την πρώτη του εμφάνιση την έκανε το 500 π.χ σε ηλικία 25 χρόνων με αντίπαλους τον Χοιρίνο και τον Πρατίνα. Το πρώτο του βραβείο του κέρδισε 25 χρόνια αργότερα σε πλήρη ωριμότητα. Κέρδισε το πρώτο βραβείο 28 φορές. Το 472 π.χ θριάμβευσε με τους “Πέρσες” με χορηγία του νεαρού Περικλή που ζήτησε την δόξα του Θεμιστοκλή που πριν 4 χρόνια ήταν χορηγός του Φρύνιχου στις “Φοίνισσες” που υμνούσαν τη νίκη στη Σαλαμίνα. Με την εμφάνιση του Σοφοκλή στην Αθηναϊκή σκηνή χάνει τα πρωτεία και από εκεί και πέρα μοιράζονται ανά χρονιά το πρώτο βραβείο. Το 458 π.χ. βραβεύεται για την “Ορέστεια” και μετά φεύγει για την Σικελία και δεν ξαναγυρίζει ποτέ.

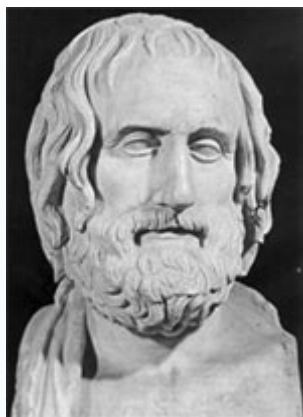
Σοφοκλής

Ο Σοφοκλής ήταν γιός του Αθηναίου κατασκευαστή μαχαιρίων Σόφιλλου, γεννήθηκε το 497/6 στον Κολωνό και έζησε όλα του τα χρόνια στην Αθήνα. Ο Σοφοκλής αγαπούσε πολύ την πόλη του και τους κατοίκους της και οι Αθηναίοι του ανταπέδωσαν αυτή την αγάπη με το παραπάνω. Έργο του Σοφοκλή που έπαιρνε μέρος στους αγώνες, ποτέ δεν βγήκε τρίτο. Πάντα οι κριτές τιμούσαν το Σοφοκλή με το πρώτο ή το δεύτερο βραβείο.

Ο Σοφοκλής έφερε πολλές καινοτομίες στο θέατρο. Ανάμεσα στα άλλα, αύξησε τα μέλη του χορού σε 15 - για καλύτερη συμμετρία δύο ιμιχόρια των 7 και ο κορυφαίος - και εισήγαγε και τρίτο υποκριτή. Από την πρώτη φορά που παίρνει μέρος στους δραματικούς αγώνες το 468 π.χ., μόλις σε ηλικία 28 χρόνων, παίρνει το πρώτο βραβείο, με αντίπαλο τον Αισχύλο. Στα επόμενα χρόνια παίρνει 24 πρώτες νίκες. Για τον Σοφοκλή μιλάει επαινετικά και ο Αριστοφάνης στους Βάτραχους. Ο Φρύνιχος του αφιέρωσε το έργο του Μούσες. Ο Σοφοκλής πέθανε σε ηλικία 90 χρονών το 406, έχοντας τιμηθεί εν ζωή και έχοντας πλήρη συναίσθηση της αξίας του έργου του.

Ευριπίδης

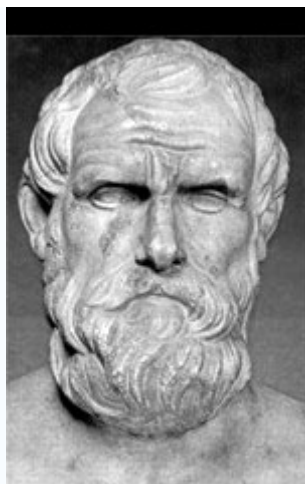
Ο Ευριπίδης, ο νεώτερος από τους τρεις μεγάλους τραγικούς ποιητές της αρχαιότητας γεννήθηκε στη Σαλαμίνα το 485/4. Πατέρας του ήταν ο Μνησαρχίδης και μητέρα του η Κλειτώ που ανήκαν σε γενιά πλούσιων κτηματιών και φρόντισαν να δώσουν στον γιό τους, μια τέλεια για την εποχή μόρφωση που ξεχωρίζει και στο έργο του. Πάντως την ευγενική του καταγωγή αλλά και άλλες πλευρές της προσωπικής του ζωής, οι κωμικοί ποιητές της εποχής και ειδικά ο Αριστοφάνης δεν άφηναν ευκαιρία να πάει χαμένη και να μη τις σατυρίσουν.

Δημόσιο λειτούργημα δεν άσκησε ο Ευριπίδης, σε αυτό είναι διαφορετικός από τον Σοφοκλή. Όμως στα δράματα του ύμνησε με φλογερή αγάπη την πόλη του και σε όλο το έργο του φαίνεται το μεγάλο ενδιαφέρον για τα πολιτικά γεγονότα και τα καίρια ζητήματα που απασχολούν τους Αθηναίους.

Το έργο του Ευριπίδη είναι σφραγισμένο από δύο πολύ σημαντικές περιόδους τις αρχαιότητας. Από την λαμπρή εποχή πριν τον Πελοποννησιακό Πόλεμο που η τραγωδία έχει φτάσει στην ακμή της με τον Αισχύλο και τον Σοφοκλή αλλά και την περίοδο του Πελοποννησιακού πολέμου όπου ο Ευριπίδης δημιουργεί ένα μεγάλο μέρος του έργου του, αμφισβητώντας τις καθιερωμένες αξίες. Πράγμα που τον κάνει καινοτόμο και νεωτεριστή, ιδιαίτερα αγαπητό στους νέους, αλλά άξιο για χλευασμό και κατασυκοφάντηση από τους συντηρητικούς. Ο Ευριπίδης ξεμακραίνει από τους προκατόχους του και στην μορφή και στο περιεχόμενο αλλά και στους στόχους. Ο Ευριπίδης είναι ένα ανήσυχο, αδέσμευτο πνεύμα που βρίσκεται σε μια διαρκή αναζήτηση για νέες μορφές έκφρασης, νέες μουσικές γραμμές, νέους τρόπους πραγμάτωσης της τραγωδίας.

Για αυτούς τους νεωτερισμούς του, που ήταν δυσκολοχώνευτοι στους γηραιότερους Αθηναίους, δεν βραβεύτηκε παρά μόνο 4 φορές από τις 22 που πήρε μέρος σε δραματικούς αγώνες. Φίλοι του οι φιλόσοφοι Αναξαγόρας και Πρωταγόρας που εισάγουν πρώτη φορά στην Αθήνα το πνεύμα του Ιωνικού διαφωτισμού και το φυσιοκρατικό διαλογισμό. Οι τολμηρές σκέψεις τους, ο σκεπτικισμός τους απέναντι στη λαϊκή θρησκεία, ανησυχούσαν βαθιά τη συντηρητική κοινή γνώμη, που το εξέφραζε με κάθε τρόπο.

Αριστοφάνης

Με το όνομα του Αριστοφάνη σώζονται μέχρι τις μέρες μας 11 κωμωδίες, ενώ υπολογίζεται ότι είχε γράψει τις τετραπλάσιες. Από τους αντιπάλους του δεν μας έχει σωθεί κανένα ολόκληρο έργο κι αυτό δεν είναι τυχαίο: τους πρώτους αιώνες μετά Χριστού, οι αττικιστές πίστεψαν πως τα έργα του Αριστοφάνη ήταν τα πιο κοντινά στην τότε καθημερινή αττική γλώσσα και τα θεώρησαν πρότυπο. Έτσι, τα έργα του Αριστοφάνη αποτελούν διδακτέα ύλη στα σχολεία από τον 10ο μ.Χ. αιώνα, πράγμα παράδοξο, καθώς χρησιμοποιεί σε αυτά πολλές βωμολοχίες και έντονη πολιτική κριτική.

Ο Αριστοφάνης έζησε και δημιούργησε στην Αθήνα του 5ου π.Χ. αιώνα. Γαλουχήθηκε με τις αρχές της Δημοκρατίας και έζησε τον Πελοποννησιακό πόλεμο. Επηρεάστηκε πολύ από τους σοφιστές και έβλεπε στην εκπαίδευση του καιρού του τεράστια προβλήματα, τα οποία και διακωμωδούσε φυσικά στα έργα του. Μιλάει, επίσης, συχνά για χάσμα γενεών .

Από το σύνολο των έργων του, τα 10 είχαν λάβει το πρώτο βραβείο σε διαγωνισμούς, ενώ άλλα έγιναν αφορμή να ζητήσουν διάφορα πολιτικά πρόσωπα της εποχής, να του αφαιρεθούν τα πολιτικά του δικαιώματα. Η κριτική που ασκούσε στην πολιτική, την κοινωνία και τη θρησκεία της εποχής του ήταν σκληρή, και δε δίσταζε να βάλει στο στόχαστρο ακόμα και εμβληματικές φιγούρες, όπως ο Σωκράτης (στις Νεφέλες). Για παράδειγμα, το έργο του Ιππής, περιλαμβάνει οξύτατη κριτική προς τον αρχηγό των δημοκρατικών Κλέωνα, ρόλο τον οποίο έπαιξε ο ίδιος, διότι κανείς άλλος δεν τολμούσε. Παρά όμως, την τόλμη του αυτή, οι λύσεις που ο ίδιος πρότεινε στα προβλήματα ήταν άκρως συντηρητικές και ουτοπικές: η επιστροφή προς τα πίσω, προς τις παλιές αξίες και τα ιδανικά των προγόνων.

ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

Βρίσκεται σε ύψωμα, μέσα σε ένα δασύλλιο από πεύκα, σε μικρή απόσταση δυτικά, από τον ανηφορικό δρόμο που διασχίζει τον Συνοικισμό και φτάνει ως την εκκλησία της Αγίας Κυριακής. Ο Δημήτριος Ευαγγελίδης έκανε την πρώτη ανασκαφική έρευνα το 1928. Δήλωσε τότε ότι το θέατρο της Μυτιλήνης ήταν από τα μεγαλύτερα της Ελλάδας, εφάμιλλο της Επιδαύρου και χωρούσε περίπου 15.000 θεατές. Ο ίδιος, το 1958, επανέλαβε την έρευνα, κυρίως στο χώρο της ορχήστρας και της σκηνής.

Η πρώτη οικοδομική φάση του Θεάτρου της Μυτιλήνης χρονολογείται στην πρώιμη ελληνιστική περίοδο, όπως αποδεικνύουν τα εδώλια και τα αρχιτεκτονικά μέλη, που βρέθηκαν επί τόπου ή χρησιμοποιημένα σε δεύτερη χρήση για την οικοδόμηση του Κάστρου Μυτιλήνης. Από το Αρχαίο Θέατρο Μυτιλήνης σώζεται η τελευταία οικοδομική φάση του μνημείου, που χρονολογείται στα Υστερορωμαϊκά χρόνια.

Το σχήμα της ορχήστρας είναι κυκλικό, με διάμετρο περίπου 24,20μ. Η ορχήστρα ορίζεται από το εντελώς κατεστραμμένο κοίλο με τοίχο που έφερε ορθομαρμάρωση. Η σκηνή διαιρείται από τρεις διαδρόμους. Στον μεσαίο βρέθηκε χτιστός οχετός για την απορροή των υδάτων. Στα δυτικά της ορχήστρας υπάρχουν δύο δωμάτια σκαμμένα στο βράχο του κοίλου. Κατά τις ανασκαφές, αποκαλύφθηκαν ερείπια βωμού, αφιερωμένου στην ιέρεια Ποταμίλλη, της οποίας θρυμματισμένο και ακέφαλο βρέθηκε το μαρμάρινο άγαλμά της. Επίσης, βρέθηκε ένα χέρι αγάλματος σε υπερφυσικό μέγεθος και αποχετευτικό σύστημα με πήλινους σωλήνες. Όλα τα εδώλια που βρέθηκαν, είχαν αποσπασθεί από την αρχική τους θέση και πολλά είχαν μεταφερθεί και χρησιμοποιηθεί για την ανέγερση διαφόρων κτισμάτων και ιδίως για την ανακαίνιση του φρουρίου από τους Γατελούζους.

Κατά την υστερορωμαϊκή περίοδο, όταν η Λέσβος βρισκόταν σε πνευματική άνθιση, το Θέατρο μετασκευάστηκε. Το πεταλόσχημο κοίλο του υπολογίζεται ότι, στη φάση αυτή, θα είχε χωρητικότητα περίπου 10.000 θεατών. Η ηχητική του θεάτρου ήταν και είναι υπέροχη.

Ο Πλούταρχος, στο βίο του Πομπηίου (Πομπήιος, 42) διέσωσε την πληροφορία, ότι ο Ρωμαίος στρατηγός –κατά την επίσκεψη του στη Μυτιλήνη το 62π.χ.- ενθουσιάστηκε τόσο από το θέατρο της Μυτιλήνης και έδωσε εντολή να ανεγερθεί παρόμοιο θέατρο και στη Ρώμη. Έτσι, το Θέατρο της Μυτιλήνης χρησίμευσε για πρότυπο του περίφημου Πομπηιανού θεάτρου της Ρωμαϊκής πρωτεύουσας, που χτίστηκε στη Ρώμη το 55π.Χ.

Κατά το 1968 ο τότε έφορος Αρχαιοτήτων Β. Πετράκος προέβη σε αναστήλωση του περιφερειακού τοίχου της ορχήστρας καθώς και σε αποκατάσταση των δύο δωματίων δυτικά της ορχήστρας. Κηρυγμένος αρχαιολογικός χώρος, ακολούθως συμπεριλήφθηκε στην κήρυξη της πόλης της Μυτιλήνης ως αρχαιολογικού χώρου.

Το Αρχαίο Θέατρο Μυτιλήνης είναι κηρυγμένος αρχαιολογικός χώρος. Η Εφορεία είχε εισηγηθεί στις Κεντρικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού, από το 1994, την απαλλοτρίωση των ιδιωτικών οικοπέδων, όπου χωροθετείται το Αρχαίο Θέατρο Μυτιλήνης.

Γιατί μιλάμε για αρχαιολογικό χώρο και όχι για αρχαίο θέατρο: Σήμερα όλοι μιλούν για αρχαιολογικό χώρο διότι εκτός από μερικές εγκαταλελειμμένες αρχαίες πέτρες – πλίνθους και την διάταξη του αρχαίου θεάτρου (κατηφορικός ημικυκλικός χώρος καθισμάτων θεατών και κυκλικός χώρος της πλατείας – ορχήστρας) τίποτε δεν μας θυμίζει ότι εκεί πριν από 2000 περίπου χρόνια λάμβαναν χώρα θεατρικές παραστάσεις που ήταν γνωστές σε όλη την Ιωνία (τα σημερινά παράλια της Μικράς Ασίας).

ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΣΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ - ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Πριν μια βδομάδα, όλη η Α΄ Γυμνασίου του σχολείου μας πήγε στο αρχαίο θέατρο της Μυτιλήνης. Ξεκινήσαμε με τα πόδια από το σχολείο. Μετά από λίγη ώρα ανεβήκαμε έναν μεγάλο λόφο και φτάσαμε στο αρχαίο θέατρο. Ήταν μέσα σε ένα μεγάλο δάσος.

Το θέατρο αποτελούνταν από το κοίλον, την ορχήστρα και τη σκηνή. Το κοίλον δεν είχε καθίσματα, γιατί είχαν πέσει όλα εκτός από τα καθίσματα που ήταν μπροστά. Ένας συμμαθητής μας σκαρφάλωσε πάνω στο κοίλο για να δει αν ακούγεται μέχρι πάνω ο ήχος. Και όντως ακουγόταν.

Αυτό που με εντυπωσίασε περισσότερο ήταν το υπέροχο δάσος, ο περίπατος με όλους τους φίλους μου και τα σκυλάκια που ζούσαν εκεί.

Βερδούκας Παναγιώτης

Την περασμένη εβδομάδα τα δύο τμήματα της Α΄ τάξης, Α1 και Α2, επισκεφτήκαμε το Αρχαίο θέατρο της Μυτιλήνης.

Ξεκινήσαμε πεζοί, περάσαμε την περιοχή του Συνοικισμού, μετά ανεβήκαμε αρκετούς λόφους αλλά όχι και τόσο κουραστικούς.

Όταν φτάσαμε στο θέατρο, εντυπωσιάστηκα αρκετά, γιατί ήταν ένα τόσο ωραίο τοπίο μέσα σε ένα μεγάλο δάσος, που είχε θέα το βόρειο παλιό λιμάνι της Μυτιλήνης.

Κατά τη διάρκεια της ξενάγησης μας μάθαμε πολλά πράγματα και κάναμε δοκιμή για την ακουστική του θεάτρου.

Επίσης με εντυπωσίασε και κάτι άλλο: που εισέβαλε ένας ηθοποιός στο θέατρο με ένα μαχαίρι και έμοιαζε με τρελό, αλλά στο τέλος μάθαμε πως μας έπαιζε ένα απόσπασμα της ``Αντιγόνης``. Τέλος μας μίλησε για τα μέρη του θεάτρου: τη σκηνή, τις θέσεις, τους θρόνους και τις παρόδους όπου έρχονταν οι ηθοποιοί.

Πολύ θα ήθελα να επισκεφτώ ξανά αυτό το μέρος.

Καραμπάσης Ακης

Πριν λίγες μέρες με την τάξη μας πήγαμε στο αρχαίο θέατρο. Ξεκινήσαμε από το σχολείο με τα πόδια, περάσαμε το παλιό λιμάνι της Μυτιλήνης, ανεβήκαμε στο λόφο, στην κορυφή του οποίου συναντήσαμε τα ερείπια του συγκεκριμένου θεάτρου. Αν και στην αρχή χαθήκαμε λίγο, τελικά βρήκαμε το δρόμο. Εκεί μας ξενάγησε ένας συνταξιούχος φιλόλογος, ένας ιστορικός που ήξερε το μέρος. Μας μίλησε για πολλά πράγματα όπως πότε φτιάχτηκε το αρχαίο θέατρο. Φτιάχτηκε την ελληνιστική εποχή. Μας ζήτησε να επαναλάβουμε τον ορισμό της τραγωδίας. Μας είπε πως το αρχαίο θέατρο φτιάχτηκε αλλά μετά έκλεισε τα βυζαντινά χρόνια. Τις πέτρες του αρχαίου θεάτρου τις πήρανε από εκεί και τις πήγανε στο κάστρο για να το επεκτείνουνε. Κάποιες απ' αυτές τις πήραν οι πρόσφυγες και φτιάζανε τα σπίτια τους. Αρκετές έχουν διασωθεί και φυλάγονται στο αρχαίο θέατρο. Ένας ηθοποιός μάς έπαιξε κάποια σκηνή της «Αντιγόνης». Έκανε τον αγγελιοφόρο. Στην αρχή μας τρόμαξε, αλλά μετά καταλάβαμε πως ήταν ηθοποιός. Είμαι πολύ χαρούμενη που πήγα στο αρχαίο θέατρο, γιατί ήταν μια αξέχαστη εμπειρία.

Μαρία Ζωάκη

Τη Δευτέρα που μας πέρασε, πήγαμε με δύο καθηγήτριες και επισκεφτήκαμε το αρχαίο θέατρο της Μυτιλήνης. Το επισκεφτήκαμε μόνο τα παιδιά της πρώτης γυμνασίου, γιατί κάνουμε ένα πρόγραμμα για το αρχαίο θέατρο. Το θέατρο αυτό βρίσκεται στο Συνοικισμό. Επειδή ήταν κοντά, πήγαμε πεζοί. Το θέατρο ήταν μέσα σε ένα δασάκι, στην ψηλότερη κορυφή. Είχε φτιαχτεί εκεί, γιατί εκεί υπήρχε μια φυσική κοιλότητα και λειτουργούσε σαν φυσικό ηχείο. Πιο συγκεκριμένα σε όποιο μέρος και αν ανέβαινες, άκουγες. Το αρχαίο θέατρο είχε φτιαχτεί την Ελληνιστική εποχή. Από αυτό έχει σωθεί η ορχήστρα και η σκηνή. Δυστυχώς δεν έχει σωθεί τίποτε άλλο. Το αρχαίο θέατρο είχε κλείσει τα βυζαντινά χρόνια. Τότε άρχισε να ερημώνει.

Όταν πήγαμε εκεί, μας ξενάγησε ο κύριος Παρασκευαΐδης, φιλόλογος και συγγραφέας. Ξέρει επίσης την ιστορία της Λέσβου καλύτερα απ' τον καθένα. Ξαφνικά εμφανίζεται από την πάροδο του θεάτρου ένας ηθοποιός και μας αναγγέλλει το θάνατο του Αίμονα. Δυστυχώς εγώ δεν έμεινα πολύ ευχαριστημένη. Νόμιζα πως αυτό το περιβόητο θέατρο ήταν σαν της Επιδαύρου, αλλά έκανα λάθος. Τέλος πάντων το εντυπωσιακό ήταν ο λοφίσκος, που δημιουργούσε ένα φυσικό megáφωνο. Εύχομαι να βρει πάλι αυτήν τη μεγάλη αξία του και να το αξιοποιήσουνε, ώστε να γίνουν πάλι παραστάσεις.

Καράβολα Μαρία

Πριν από μία εβδομάδα, η πρώτη τάξη του σχολείου μας με τη συνοδεία δύο καθηγητών μας επισκεφθήκαμε το Αρχαίο θέατρο Μυτιλήνης. Η απόφαση να το επισκεφθούμε πάρθηκε όταν στα πλαίσια του μαθήματος της Ιστορίας ασχοληθήκαμε με τα Αρχαία Θέατρα της Ελλάδας.

Η διαδρομή αν και κουραστική, γιατί συνέχεια ανηφορίζαμε, άξιζε τον κόπο διότι το αποτέλεσμα ήταν εκπληκτικό. Αντικρίσαμε ένα μεγάλο αρχαίο θέατρο μέσα στο πράσινο του πεύκου. Μόλις φθάσαμε, μας περίμενε η υπεύθυνη του θεάτρου και ο κύριος Παρασκευαΐδης και αρχίσαμε την ξενάγηση. Είδαμε το κοίλο του θεάτρου όπου ήταν σκεπασμένο με χώμα, ακόμη τη σκηνή και την ορχήστρα που παίζονταν αρχαίες τραγωδίες και άλλα θεατρικά είδη. Η ξενάγηση όμως μας επιφύλαξε και εκπλήξεις. Ξαφνικά από μια πάροδο του θεάτρου κατέβηκε ένας ηλικιωμένος κύριος και μας απήγγειλε ένα απόσπασμα μιας αρχαίας τραγωδίας. Στην αρχή ξαφνιαστήκαμε αλλά στη συνέχεια τα λόγια του μας χαλάρωσαν.

Ένα από τα πολλά πλεονεκτήματα που έχει αυτό το θέατρο είναι η ακουστική του. Τη δοκιμάσαμε και μείναμε έκπληκτοι από το αποτέλεσμα.

Στη συνέχεια ακούσαμε με μεγάλη προσοχή την ιστορία του θεάτρου από τον κύριο Παρασκευαΐδη που ήξερε καλά την ιστορία του τόπου μας. Μάθαμε ότι το θέατρο κτίστηκε την εποχή των ελληνοιστικών χρόνων. Η χρήση του ήταν όχι μόνο ψυχαγωγική αλλά και διδακτική, αφού οι πολίτες της εποχής είχαν το θέατρο σαν σχολείο. Ακόμη μάθαμε ότι ο Πομπήιος, ο αυτοκράτορας του ρωμαϊκού κράτους, μόλις επισκέφθηκε τη Λέσβο και αντίκρισε το θέατρο, το θαύμασε. Μάλιστα όταν γύρισε πίσω στην Ρώμη προσπάθησε να κάνει ένα πιστό αντίγραφο του και το πέτυχε. Δυστυχώς όμως το αρχαίο θέατρο Μυτιλήνης στα Βυζαντινά χρόνια έκλεισε και από τότε άρχισε η παρακμή του. Θα ήταν πολύ καλό για το τόπο μας αν καταφέρναμε να το αξιοποιήσουμε ώστε να αποτελεί πόλο έλξης για πολλούς τουρίστες. Αντίθετα σήμερα παραμένει άγνωστο ακόμα και από τους συντοπίτες μας.

Χονδρός Χρήστος

Την προηγούμενη Δευτέρα επισκεφτήκαμε το χώρο του αρχαίου θεάτρου. Ξεκινήσαμε την τρίτη σχολική ώρα από το σχολείο μας. Συνοδευτήκαμε από τις αρμόδιες καθηγήτριες του προγράμματός μας. Ήμαστε περίπου σαράντα παιδιά, όλοι από την πρώτη γυμνασίου.

Αφού μαζευτήκαμε άρχισε η διαδρομή μας. Διασχίσαμε την οδό αγίου Θεράποντα και καταλήξαμε στο αρχαίο θέατρο, στη περιοχή του Συνοικισμού. Η πορεία μας ήταν επεισοδιακή, διότι περάσαμε μέσα από χωματόδρομους και δάση.

Όταν φτάσαμε στον αρχαιολογικό χώρο, πρωτοαντικρίσαμε ένα σοβαρό κύριο με άσπρα μαλλιά που ονομαζόταν Παρασκευαΐδης. Καθίσαμε σε κάτι πέτρες που παλιά αποτελούσαν καθίσματα του θεάτρου και άρχισε η ξενάγηση. Αρχικά μας μίλησε για ένα μεγάλο μέρος που βρισκόταν η ορχήστρα. Η σκηνή ήταν πίσω από την ορχήστρα. Συνέχισε λέγοντάς μας για το κοίλο, όπου κάθονταν οι ακροατές. Μετά διάλεξε ένα συμμαθητή μας για να δοκιμάσει την ακουστική. Αυτός πήγε στο κοίλο και ο κ. Παρασκευαΐδης άρχισε να απαγγέλλει. Αργότερα τον ρώτησε αν ακούστηκε, και η απάντηση ήταν ναι. Ξαφνικά έρχεται τρέχοντας ένας κύριος αναζητώντας τη βασίλισσα. Πολλοί από εμάς νομίσαμε ότι αυτός ο άνθρωπος είχε χάσει τα λογικά του. Μόλις μας πλησίασε άρχισε να απαγγείλει ένα αρχαίο κείμενο από κάποια ελληνική τραγωδία. Όταν τελείωσε όλοι χειροκροτήσαμε κατενθουσιασμένοι από την εμφάνισή του. Στη συνέχεια, ο κύριος Παρασκευαΐδης μάς εξήγησε την παρουσία του άλλου ανθρώπου. Πρόσθεσε ότι εμφανίζονται μαζί και σε άλλες ξεναγήσεις.

Στο τέλος, βγήκαμε από το χώρο του θεάτρου, περάσαμε μέσα από την αγορά και επιστρέψαμε στο σχολείο μετά από μια εξαιρετική, θαυμάσια, εκπαιδευτική εκδρομή.

Αυτό που με εντυπωσίασε σε αυτήν την επίσκεψη ήταν το κοίλο. Συγκεκριμένα το κατηφορικό του εδάφους, το οποίο το κάνει ένα από τα καλύτερα αρχαία θέατρα σε ακουστική στην Ελλάδα.

Σανίδης Ιπποκράτης

Φέτος η τάξη μας ανέλαβε να παρουσιάσει ένα πρόγραμμα για το Αρχαίο Θέατρο Μυτιλήνης. Στην αρχή όλη η τάξη μάζεψε στοιχεία και γενικές πληροφορίες από το διαδίκτυο και τη δημόσια δανειστική βιβλιοθήκη. Οι δυο καθηγήτριες που συνεργάστηκαν μαζί μας ,η κυρία Φιλιπποπούλου και η κυρία Τσαμπή κανόνισαν να επισκεφθούμε το Αρχαίο Θέατρο μαζί με ξεναγό τον κύριο Παρασκευαΐδη, φιλόλογο και ιστορικό που γνωρίζει την ιστορία του νησιού καλύτερα από τον καθένα.

Μια ηλιόλουστη μέρα του Μαρτίου επισκεφθήκαμε το Αρχαίο Θέατρο, αφού ανεβήκαμε βόρεια της Μυτιλήνης, περάσαμε τον συνοικισμό και διασχίσαμε ένα μικρό δάσος. Ύστερα καθίσαμε σε πέτρες, κομμάτια του θεάτρου, κι έτσι άρχισε η αφήγηση από την κατασκευή κατά την ελληνιστική περίοδο, τα θεατρικά έργα, τους θεατές που κατέκλυζαν το θέατρο, τον Ρωμαίο αυτοκράτορα, Πομπήιο, που το αντέγραψε και έφτιαξε ένα ίδιο στη Ρώμη μέχρι τη Βυζαντινή περίοδο όπου και έκλεισε λόγω του ότι ο Χριστιανισμός θεώρησε το θέατρο ειδωλολατρικό κατάλοιπο. Μάθαμε ότι οι πρόσφυγες χρησιμοποίησαν τα μάρμαρά του για τις κατοικίες τους και ότι σήμερα ο αρχαιολογικός αυτός χώρος ανήκει σε ιδιώτες.

Ξαφνικά ένας κύριος μπήκε από την πάροδο του θεάτρου, τρομαγμένος φώναζε μια βασίλισσα, εμείς έκπληκτοι τον κοιτάζαμε άφωνοι. Πάνω στον τρόμο του βγάζει ένα μαχαίρι και σταματά τον μονόλογό του. Καταλάβαμε πως έπαιζε θέατρο. Ο κ. Παρασκευαΐδης μάς είπε πως ήταν έκπληξη για μας, ότι ο κύριος ήταν ηθοποιός και απήγγειλε ένα απόσπασμα από την «Αντιγόνη» του Ανούιγ, υποδυόμενος τον αγγελιοφόρο. Μετά απ' αυτή την έκπληξη συνεχίσαμε την κουβέντα μας γι' αυτό το «στολίδι» της πόλης μας. Κατόπιν κάναμε ερωτήσεις και δοκιμάσαμε την ακουστική του θεάτρου στέλνοντας έναν συμμαθητή μας ψηλά, στις κερκίδες του. Στη συνέχεια συζητήσαμε για το πώς μπορούμε να βελτιώσουμε την εικόνα του, για φορείς που μπορούν να βοηθήσουν να ξαναγίνει όπως πριν και να αξιοποιηθεί ως χώρος θεατρικών παραστάσεων.

Αργότερα γυρίσαμε στο σχολείο μας ενθουσιασμένοι από την εκδρομή κι από τα τόσα πράγματα που είδαμε και μάθαμε. Κουβεντιάσαμε στην τάξη τις προτάσεις και τις απόψεις μας και λύσαμε τυχόν άλλες απορίες.

Τέλος αξίζει να σημειωθεί ότι παρόλο που ολοκληρώσαμε αυτή την εργασία δεν σημαίνει ότι θα λησμονήσουμε το Αρχαίο Θέατρο και ότι δεν θα το φροντίσουμε καθόλου, αντιθέτως θα κάνουμε πράγματα που θα το κάνουν πιο όμορφο από το ότι ήταν στην αρχαιότητα..

Τζιμή Χαρά

